

حرکت

شماره ۱۶ - ص ص : ۱۰۵ - ۹۱

تاریخ دریافت : ۸۲/۰۱/۱۸

تاریخ تصویب : ۸۲/۰۴/۰۳

ارزیابی توانایی‌های مهارتی نوجوانان مدارس فوتبال

علی شفیع‌زاده^۱

عضو هیأت علمی دانشگاه شهرکرد

چکیده

پژوهش حاضر، به ارزیابی توانایی‌های مهارتی نوجوانان عضو مدارس فوتبال می‌پردازد. این پژوهش، از نوع نیمه‌تجربی بوده و به شکل میدانی اجرا شده‌است. جامعه آماری را کلیه مدارس فوتبال دارای مجوز از هیأت فوتبال استان اصفهان که در شهر اصفهان فعالیت دارند، تشکیل می‌دهند. در مجموع ۱۶ مدرسه و ۱۷۱ فوتبال‌آموز در سه رده سنی ۱۰، ۱۱ و ۱۲ سال به صورت تصادفی ساده از بین این مدارس انتخاب شدند و در آزمون‌های حمل توپ، چرخیدن با توپ، سرعت دویدن و دریبل کردن توپ شرکت کردند. در این پژوهش از آزمون همبسته استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد تفاوت معناداری بین مهارت‌های سرعت دویدن و دریبل کردن، توپ در هر سه رده سنی وجود دارد ($P < 0/05$) همچنین این تفاوت در مورد چرخیدن با توپ فوتبال‌آموزان ۱۲ ساله نیز معنی‌دار بود ($P < 0/01$).

واژه‌های کلیدی

توانایی‌های مهارتی، نوجوانان، مدارس فوتبال و ارزیابی.

مقدمه

امروزه به گواه تمامی شواهد موجود، فوتبال پرطرفدارترین و محبوب‌ترین ورزش در پهنه بین‌المللی است، تا آنجایی که بسیاری از کشورهای جهان آن را در ردیف ورزش ملی خود محسوب می‌کنند. در دهه‌های اخیر، نوجوانان و جوانان میهن اسلامی ما در کوی و برزن‌ها، زمین‌های خاکی محلی، مدارس و ورزشگاه‌ها، مشتاقانه به این ورزش پرتحرک و سرشار از هیجان روی آورده‌اند. از این‌رو، خیل عظیم جوانان پا به توپ، ظرفیتی بسیار قابل توجه برای حضور حدی و برتر فوتبال کشور در سطوح قاره‌ای و جهانی برای دستیابی به عناوین درخور و شایان توجه را فراهم آورده‌است. پردازش ظرفیت‌های عظیم بالقوه، محتاج آشنایی با اصول امروزی این ورزش و جنبه‌های علمی و کارکردهای علوم مختلف در این ورزش است که از جمله ابزارهای کارا، یافته‌های پژوهشی نوین در این زمینه می‌باشد (۱). با بررسی سرگذشت فوتبال در دوران گذشته، دست‌اندرکاران فوتبال نقاط گوناگون جهان با اعتقاد به اینکه رشد فوتبال در هر کشور، راهی جز گذر از مسیر علمی آن ندارد، سعی در قدم‌گذاردن در آن راه کردند. برای ایشان به‌خوبی آشکار شده که «فوتبال زیبا» باید از دوران نوجوانی در فوتبالیست ریشه بدواند و نحوه تربیت، تغذیه، بدنسازی و آموزش مهارت‌های فردی و گروهی تحت شرایط و عوامل مطلوب علمی و تجربه‌شده صورت پذیرد، هرکجا که این‌گونه اندیشه‌ها پیگیری شد، موفقیت‌های پایدار خلق گردید (۲).

امروزه در کشورهای فقیر، این آموزشگاه‌های فوتبال هستند که مسیر توسعه فوتبال را حفظ می‌کنند. بهترین بازیکنان آنان معمولاً به کشورها و باشگاه‌های ثروتمند عزیمت می‌کنند و در عین حال در تیم ملی شان نیز بازی کرده و به این شکل سطح کیفیت رده تیم منتخب خود را افزایش می‌دهند. اهداف و وظایف آموزشگاه فوتبال در سه گروه وظایف تخصصی، تربیتی و اقتصادی پیگیری می‌شود (۴). سود سرشار پرورش جوانان مستعد، منجر به تأسیس آکادمی‌ها و مدارس فوتبال در کنار باشگاه‌های حرفه‌ای مهم فوتبال در سرتاسر جهان شده‌است (۶). در حال حاضر دو روش نهایی برای پیشرفت بازیکن قائلیم. روش پیشرفت خیابانی و فوتبال مدراس. فوتبال امروز در قالب فوتبال مدارس آموزش داده می‌شود. در آمریکای جنوبی به دلیل ارزش اقتصادی زمین‌های بازی، ناکافی بودن یادگیری بازیکنان در فوتبال خیابانی و

دلایل بسیار دیگر، این نوع فوتبال رایج نیست. در روش پیشرفت خیابانی، بازیکنان فوتبال را در خیابان‌ها فرا می‌گیرند و از سنین ۱۶ تا ۱۸ سالگی وارد باشگاه‌ها می‌شوند. این روش تا قبل از اواسط دهه هشتاد معمول بود. در روش پیشرفت فوتبال مدارس، بازیکنان برای یادگیری فوتبال به آکادمی فوتبال می‌روند. در این روش که در میان کشورهای اروپایی متداول است، بازیکنان، فوتبال را از سنین اولیه با دیدگاهی نظام‌مند فرا می‌گیرند. ایالات متحده آمریکا مثال خوبی برای این روش است. این کشور قبل از این برنامه‌هایی برای فوتبال نداشت، ولی هم اکنون حدود ۵ میلیون بازیکن در آمریکا فوتبال بازی می‌کنند. در بعضی کشورها بازیکنان دروس مدرسه خود و فوتبال را با هم در یک مکان یاد می‌گیرند. آنها در خوابگاه‌های مدرسه فوتبال زندگی می‌کنند. نمونه این مدارس در فرانسه وجود دارد. گروه‌های سنی در مجموعه‌های ۱۰-۸، ۱۴-۱۲، ۱۶-۱۴، ۱۸-۱۶ هستند (۳). با توجه به نقش اساسی و حیاتی مدارس و آموزشگاه‌های فوتبال در تأمین بازیکنان رده‌های مختلف سنی تیم‌های ملی و عدم توجه لازم و کافی در این زمینه در گذشته فوتبال کشورمان، پژوهشی که در خصوص مسائل و مشکلات فوتبال کشور با تأکید بر باشگاه‌ها از دیدگاه کارشناسان، مربیان، داوران و نویسندگان ورزشی انجام شده، نتایج زیر را در بخش مبانی و نقش مربیان به همراه داشته است: عدم سرمایه‌گذاری روی سنین ۱۵-۶ سال و نبود نظام ساماندهی شده ویژه در فرایند استعدادیابی با تأکید بر فعال نبودن آموزش و پرورش در زمینه کشف استعدادها، پراکندگی در امر آموزش به دلیل استفاده از سبک‌ها و مکاتب مختلف دنیا که در مقاطع زمانی موجب سردرگمی مربیان و بازیکنان شده است؛ نداشتن الگو و مدل ملی در فوتبال کشور و به کارگیری مربیان کشورهای مختلف با سبک‌های گوناگون و در مقاطع مختلف، نداشتن آموزش‌های پایه و مستمر برای بازیکنان به ویژه در سنین پایین؛ و بی‌توجهی به پشتوانه‌سازی و اکتفا به تک‌ستاره‌ها (۱۳). با توجه به روند روبه رشد و پیشرفت مدارس فوتبال در جهان و مشکلات اشاره شده در کشورمان هیأت فوتبال استان اصفهان در اردیبهشت ماه ۱۳۸۱ به منظور ساماندهی، نظارت و هماهنگی در کلیه امور مربوط به استعدادیابی، آموزش و پرورش فوتبال در سطح استان اصفهان و بهره‌وری بیشتر از مربیان امکانات موجود، آیین‌نامه و دستورالعمل صدور مجوز و امتیاز تأسیس مدارس فوتبال را به تصویب رساند. از این آیین‌نامه هدف مدارس فوتبال، بسط و توسعه آموزش صحیح اصول پایه

فوتبال، فراهم آوردن زمینه شناسایی و رشد و شکوفایی استعداد‌های برتر عنوان شده است (۷). با در نظر گرفتن اینکه اولین گام، یعنی تعریف دقیق مدرسه فوتبال تدوین هدف و مشخص کردن وظایف مدارس فوتبال به نحو قابل قبولی انجام شده است: دومین گام، ارزیابی عملی - مهارتی بازدهی و راندمان آموزشی مدارس فوتبال صرف نظر از شیوه و مدت آموزشی آنان در کلیه مدارس فوتبال است که در این زمینه پژوهشگر از آزمون‌هایی که در مدارس فوتبال اروپا استفاده می‌شود و اقتباسی از فدراسیون فوتبال انگلستان می‌باشد، بهره گرفته است. فدراسیون فوتبال انگلستان برای بازیکنان جوان (چه دختر و چه پسر) برنامه آموزشی فوتبال را توسعه و بهبود می‌بخشد. این برنامه در مورد توسعه و بهبود توانایی آنها در فنون خاص زیر در فوتبال است: ۱- دویدن با توپ، ۲- تغییر مسیر با توپ یا بدون توپ، ۳- دریبل کردن، ۴- سرزدن (هد زدن)، ۵- شوت زدن، ۶- پاس دادن و کنترل کردن. فنون مشخص شده در بالا، برای یادگیری بازیکنان جوان در حین تجزیه و تحلیل اجرای مسابقات معین شده است. این فنون صریح و حرکتی - جنبشی اند و شامل تمرینات ساکن مثل تردستی نمی‌شوند (۹). در مورد آزمون‌های ذکر شده، چارلز هیوز مسئول کمیته مربیان و آموزش اتحادیه فوتبال انگلستان چنین اشاره می‌کند: تعدادی از فنون اساسی که به طور اختصاصی برای کودکان ۷ الی ۱۳ سال طراحی شده‌اند، اساس طرح جدیدی تحت عنوان ستارگان فوتبال را ارائه کرده که بخشی از مجموعه طرح فراگیر است. تست‌های موجود در این طرح، از نظر اعتبار و قابلیت اعتماد به دقت مورد تحقیق قرار گرفته است. تعدادی از تست‌های طرح ستارگان فوتبال طوری طراحی شده‌اند که بچه‌ها را به یادگیری فنون فوتبال تشویق می‌نماید (۱۶). با توجه به ویژگی‌های منحصر به فرد آزمون‌های ذکر شده، در این پژوهش محقق به ارزیابی توانایی‌های مهارتی نوجوانان فوتبال آموز عضو مدارس فوتبال شهر اصفهان در یک دوره آموزشی ۸ جلسه‌ای پرداخته است.

روش تحقیق

پژوهش حاضر، از نوع نیمه تجربی بوده و به شکل میدانی اجرا شده است. جامعه آماری کلیه مدارس فوتبال دارای مجوز رسمی از هیأت فوتبال استان اصفهان تشکیل می‌دهند که تعداد آنها در سال ۱۳۸۱ در شهر اصفهان ۲۰ مدرسه بود. نمونه آماری شامل جامعه آماری بود، ولی

با توجه به محدودیت‌هایی که برای پژوهشگر به وجود آمده بود (از جمله عدم همکاری بعضی از این مدارس با محقق)، در نهایت ۱۶ مدرسه به‌عنوان نمونه در پژوهش شرکت داده شدند. به دلیل مشخص نبودن آمار دقیق فوتبال‌آموزان مدارس فوتبال در رده‌های مختلف سنی و براساس بررسی پیشینه پژوهش، سه رده سنی ۱۰، ۱۱ و ۱۲ سال انتخاب شدند. از هر مدرسه فوتبال در هر رده سنی ۷ نمونه و در مجموع از هر مدرسه فوتبال ۲۱ نمونه به‌صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. سپس در پیش‌آزمون که در شروع به فعالیت مدارس فوتبال اجرا گردید و پس از آن که ۸ جلسه بعد از پیش‌آزمون اجرا شد، در آزمون‌های دویدن با توپ، چرخیدن با توپ، دربیل کردن توپ و سرعت دویدن که توسط گروه آمار اجتماعی دانشگاه سناوهتمن^۱ ساخته شده بود و با انجام آزمون طولانی مدت، اعتبار تست، تست دوباره، برای ترکیب همه تست‌ها، متجاوز از ۹۰ درصد به‌دست آمد. با مقایسه نتایج تست با گروه‌هایی با توانایی متفاوت، در جمع‌روایی تست‌ها تقریباً ۸۵ درصد به‌دست آمده بود شرکت داده شدند. این تست‌ها در نهایت توجه بچه‌ها و داوطلبان بالغ را برای موارد ویژه‌ای که احتیاج به اصلاح شدن دارد، معطوف می‌دارد (۹ و ۱۶). در مجموع نمونه آماری پژوهش که در پیش‌آزمون و پس‌آزمون شرکت داشتند، ۱۷۱ نفر، به تفکیک شامل ۵۵ نفر متولدین ۱۳۶۹، ۶۴ نفر متولدین ۱۳۷۰ و ۵۲ نفر متولدین ۱۳۷۱، تشکیل می‌دهند. به‌منظور اجرای بهتر و دقیق‌تر آزمون‌ها، پژوهشگر از یک گروه همکار کارشناس تربیت‌بدنی در پیش‌آزمون‌ها و پس‌آزمون‌ها استفاده کرد. همچنین قبل از شروع فعالیت روزانه مدارس فوتبال، نمونه‌ها انتخاب و اندازه‌گیری قد و وزن آنها انجام شد. سپس توضیحات لازم قبل از انجام هر آزمون به آزمودنی‌ها ارائه شد و به شکل عملی برای آنها اجرا گردید. در پژوهش حاضر، آزمون چرخیدن با توپ در مورد هر سه رده سنی در هر دو مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون دو مرتبه اجرا و میانگین اجرای آزمودنی‌ها مورد مقایسه قرار گرفت و در مورد آزمون‌های دویدن با توپ، دربیل کردن و سرعت دویدن در صورت خطا نکردن آزمودنی‌ها یک بار اجرا گردید و در صورت خطا، اجازه یک بار تکرار به آزمودنی‌ها داده شده و رکورد آنها ثبت گردید. در این پژوهش از آمار توصیفی شامل میانگین، واریانس و

انحرافات استاندارد و در بخش استنباطی از آزمون t همبسته استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

در پژوهش حاضر، میانگین قد و انحراف استاندارد فوتبال آموزان ۱۰ ساله $۱۳۵/۰۴ \pm ۵/۹۴$ سانتی‌متر و وزن و انحراف استاندارد $۲۹/۵۶ \pm ۵/۸۸$ آنها کیلوگرم بود. میانگین قد و انحراف استاندارد فوتبال آموزان $۱۴۲/۳۹ \pm ۵/۶۹$ و $۱۴۶/۳۸ \pm ۷/۴۲$ سانتی‌متر و میانگین وزن و انحراف استاندارد آنها $۳۵/۲۵ \pm ۷/۷۷$ و $۳۶/۸۲ \pm ۶/۸۷$ کیلوگرم بود. همچنین بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون مهارت دوییدن با توپ و چرخیدن با توپ، نوجوانان ۱۰ ساله تفاوت معناداری مشاهده نشد ($P > ۰/۰۵$)، ولی بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون آنها در آزمون‌های سرعت دوییدن و دریبل کردن توپ تفاوت معناداری مشاهده شد ($P < ۰/۰۵$).

بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون مهارت دوییدن با توپ و چرخیدن با توپ نوجوانان ۱۱ ساله، تفاوت معناداری مشاهده نشد ($P > ۰/۰۵$) ولی بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون آنها در آزمون‌های سرعت دوییدن و دریبل کردن توپ تفاوت معناداری مشاهده شد ($P < ۰/۰۵$) (جدول ۲).

بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون دوییدن با توپ نوجوانان ۱۲ ساله مدارس فوتبال، تفاوت، ولی معناداری مشاهده نشد ($۰/۰۵$) چرخیدن با $P > ۰/۰۵$ بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون آنها در آزمون‌های ($P > ۰/۰۵$) توپ، سرعت دوییدن و دریبل کردن توپ تفاوت معناداری مشاهده شد (جدول ۳).

جدول ۱- بررسی و مقایسه آزمون های مهارتی نوجوانان ۱۰ ساله مدارس فوتبال

نتیجه	مقدار α	مقدار Sig	میانگین پس آزمون	میانگین پیش آزمون	تعداد آزمودنی ها	نوع آزمون
تفاوت معنادار نیست	۰/۰۵	۰/۶۴۸	۸/۰۵	۸/۲۰	۵۲	دویدن با توپ
تفاوت معنادار نیست	۰/۰۵	۰/۵۳۰	۱۱/۴۷	۱۱/۳۳	۵۲	چرخیدن با توپ
تفاوت معنادار است*	۰/۰۵	۰/۰۱	۱۵/۴۵	۱۵/۹۴	۵۲	سرعت دویدن
تفاوت معنادار است*	۰/۰۵	۰/۰۱	۲۰/۲۵	۲۱/۴۲	۴۸	دریبل کردن

جدول ۲- بررسی و مقایسه آزمون های مهارتی نوجوانان ۱۱ ساله مدارس فوتبال

نتیجه	مقدار α	مقدار Sig	میانگین پس آزمون	میانگین پیش آزمون	تعداد آزمودنی ها	نوع آزمون
تفاوت معنادار نیست	۰/۰۵	۰/۸۶۹	۷/۳۱	۷/۳۶	۶۴	دویدن با توپ
تفاوت معنادار نیست	۰/۰۵	۰/۵۶۲	۱۰/۸۲	۱۰/۹۵	۶۴	چرخیدن با توپ
تفاوت معنادار است**	۰/۰۱	۰/۰۰	۱۵/۲۴	۱۵/۹۷	۶۴	سرعت دویدن
تفاوت معنادار است**	۰/۰۵	۰/۰۱۳	۱۹/۶۹	۲۰/۳۹	۵۸	دریبل کردن

جدول ۳- بررسی و مقایسه آزمون‌های مهارتی نوجوانان ۱۲ ساله مدارس فوتبال

نتیجه	مقدار α	مقدار Sig	میانگین پس آزمون	میانگین پیش آزمون	تعداد آزمودنی‌ها	نوع آزمون
تفاوت معنادار نیست	۰/۰۵	۰/۷۴۶	۶/۴۵	۶/۵۲	۵۵	دویدن با توپ
تفاوت معنادار است *	۰/۰۱	۰/۰۰۰	۶/۴۵	۱۰/۰۷	۵۵	چرخیدن با توپ
تفاوت معنادار است *	۰/۰۱	۰/۰۰۰	۱۴/۴۹	۱۵/۱۵	۵۵	سرعت دویدن
تفاوت معنادار است *	۰/۰۵	۰/۰۳۱	۱۷/۶۶	۱۸/۷۰	۵۵	دریبل کردن

جدول ۴- مقایسه میانگین و انحراف استاندارد قد و وزن فوتبال‌آموزان

انحراف استاندارد	میانگین قد	انحراف استاندارد	میانگین قد	سال تولد
۶/۸۷	۳۶/۸۲	۷/۴۲	۱۴۶/۳۸	۱۳۶۹
۷/۷۷	۳۵/۲۵	۵/۶۹	۱۴۲/۳۹	۱۳۷۰
۵/۸۸	۲۹/۵۶	۵/۹۴	۱۳۵/۰۴	۱۳۷۱

بحث و نتیجه گیری

در سال‌های اخیر در مورد بازیکنان جوان با استعداد و آزمون‌های عملکرد سرعت تأکید زیادی می‌شود. الیوت و دیگران^۱ گزارش کردند. الگوهای فعالیت عضلانی بازیکنان جوان فوتبال در ۱۱ سالگی شکل می‌گیرد و شناخت هر عامل جسمانی و ذهنی مداخله‌گر که برای موفقیت در ورزش‌ها لازم است، در صورتی ارزش دارد که با اطلاعات مربوط به مهارت‌های بازی همراه باشد. به همین دلیل مجموعه آزمون‌های چند عاملی که پیشگوکننده مهارت‌های پایه فوتبال است، برای استعدادیابی ضروری است. آزمون‌های پاس دادن، شوت زدن، کنترل و دریبل کردن توپ، توسط رایلی و هولمز^۲ (۱۹۸۳) به عنوان اجرای اصلی تشخیص مهارت‌های بازی شناسایی شده است. رایلی و دیگران (۲۰۰۰) برای شناسایی بااستعداد، مجموعه آزمون‌هایی را مطرح کردند تا بازیکنان نخبه را از غیر نخبه تشخیص دهند. بارزترین تفاوت شاخص‌ها در چابکی، زمان دو سرعت، جهت‌مداری و مهارت پیش‌بینی بود. بازیکنان نخبه در دریبلینگ بهتر بودند، اما در شوت کردن، نتیجه حاصل اینکه آزمون‌های مجموعه‌ای می‌تواند در ایجاد مرجع اطلاعاتی پایه برای بازیکنان جوانی که برای شرکت در برنامه‌های اختصاصی انتخاب می‌شوند، مفید باشد (۶). سؤالی که در اینجا مطرح می‌شود این است که از چه سنی تخصصی کردن در فوتبال را باید شروع کرد؟ ریچارد آلاگیک^۳ آموزش فوتبال را به شش سطح تقسیم‌بندی کرده است، به گونه‌ای که سنین ۵ تا ۱۷ سال و بالاتر را در برمی‌گیرد. او در پاسخ به این سؤال می‌گوید در هر سنی می‌توان فوتبال بازی کرد، اما آموزش سازمان‌یافته و سیستماتیک را برای کودکان باید در حدود سنین ۹ تا ۱۰ سالگی شروع کرد. در این سنین عملکردهای روانی - حرکتی و عقلانی به‌خوبی تعادل یافته‌اند و از آمادگی کامل برای شروع یادگیری فوتبال برخوردارند که شامل سطوح ۲ و ۳ و سنین ۹ تا ۱۲ سال است و مراحل آموزش فنون در این مراحل اصول پایه صرفاً به‌منظور ایجاد زمینه‌ای برای آموزش تاکتیک‌ها ارائه می‌شود. تکامل تاکتیکی در این سطوح آموزشی مدنظر نیست و آموزش داده نمی‌شود (۲).

1- Elliot et al

2- Raili and Holmz

3- Richard Alagig

استیون دی‌ها ووس ورت و استیفن جفریر^۱، برنامه آموزشی فوتبال را در به سطح به شرح زیر تقسیم می‌کنند: ۱- کودکان با مهارت‌های بنیادی فوتبال آشنا می‌شوند؛ ۲- بازیکنان ضمن مرور و تمرین مهارت‌های بنیادی فوتبال، با بعضی از مهارت‌های پیشرفته فوتبال نیز آشنا می‌شوند؛ ۳- بازیکنان نوجوانی که به شکل جدی خواستار توسعه و بهبود مهارت‌های خود بوده و سعی دارند در مسابقات رسمی شرکت کنند، با آموزش‌های ویژه‌ای در زمینه مهارت‌های پیشرفته فوتبال، آرایش‌های مختلف بازی، الگوهای بازی تدافعی و تهاجمی و تمرینات آمادگی بدن بازیکنان فوتبال آشنا می‌شوند و آنها را اجرا می‌کنند (۱۵). در زمینه آزمون‌های مهارتی فوتبال نیز افراد مختلفی با توجه به ویژگی‌های مخاطبین خود و شرایط خاص حاکم بر محیط و همچنین نیازمندی‌هایی که احساس می‌کرده‌اند، آزمون‌هایی را در زمینه مهارت‌های بنیادی و پایه‌ای فوتبال ابداع کرده‌اند که به ذکر چند نمونه از آنها می‌پردازیم.

آزمون مهارت فوتبال مک دونالد^۲

این آزمون برای دانش‌آموزان دبیرستانی و دانشجویان کالج طراحی و اجرا شده است و دقیقاً توانایی‌های ضربه‌زدن به توپ، کنترل توپ و قضاوت درباره حرکت توپ را ارزیابی می‌کند. اعتبار آزمون ۰/۸۵ و پایانی آن توسط جانسون^۳ بین ۰/۷۴ تا ۰/۸۰ در کوشش‌های پی‌درپی مشابه آزمون ضربه به دیوار محاسبه گردیده است (۱۷).

مجموعه فوتبال ایگلی^۴

هدف آن اندازه‌گیری مهارت‌های پایه فوتبال در بازیکنان مبتدی است. آزمون‌ها شامل، دریبل کردن، تبادل توپ فوتبال با دیوار، تردستی و سرزدن می‌باشد. اعتبار هر یک از چهار ماده آزمون با دو ملاک متفاوت بررسی شد. یک ضریب و همبستگی چندگانه برابر ۰/۷۶ بین ملاک (رتبه‌بندی داوران) و آزمون‌های دریبل کردن و تردستی گزارش شده است. افزودن آزمون‌های تبادل توپ با دیوار و سرزدن، همبستگی چندگانه را فقط تا ۰/۷۸ بالا می‌برد. با نمونه‌ای از دانشجویان پسر رشته تربیت‌بدنی که بازیکنان مبتدی فوتبال بودند، ضریب‌های همسانی

1- Stiven D Housevert and Stifen Jefrese

2- Mc Donald

3- Johnson

4- Yeagley

دورانی برای دربیل کردن ۰/۹۱، تبادل توپ با دیوار ۰/۹۰، تردستی ۰/۹۵ و سرزدن ۰/۶۴ گزارش شد (۵). همچنین اعتبار آزمون‌های دربیل کردن، ضربه به دیوار و تردستی به ترتیب ۰/۸۰، ۰/۸۱، ۰/۷۴ و پایایی آنها به ترتیب ۰/۹۲، ۰/۹۰ و ۰/۹۵ گزارش شده است (۱۸).

آزمون توانایی مهارت موروکریستین^۱

هدف آن ارزیابی توانایی عمومی فوتبال است. اعتبار این آزمون ۰/۸۱ و پایایی آن ۰/۹۲ گزارش شده است و برای دانشجویان مقاطع کاردانی و کارشناسی مورد استفاده واقع شده است (۱۸).

آزمون‌های مهارت فوتبال، آزمون‌هایی را شامل می‌شوند که مهارت‌های بنیادی فوتبال مانند دربیل کردن، ضربه زدن، پاس دادن و کنترل توپ را اندازه‌گیری می‌کنند. آزمون‌ها شامل آزمون دربیل فوتبال، آزمون دربیل و شوت کردن، آزمون شوت کردن به قصد مسافت، آزمون پاس‌کاری با دیوار با توپ فوتبال، آزمون پاس‌کاری با دیوار، آزمون دربیل ماریچ، آزمون ضربه پنالتی، آزمون رویایی و کنترل توپ در هوا و مجموعه آزمون فوتبال ایگلی است (۱۴). آزمون‌های مورد استفاده در مدارس فوتبال کشورهای اروپا شامل آزمون‌های: دویدن با توپ، چرخیدن با توپ، سرعت، دربیلینگ، سرزدن و شوت زدن که قبلاً شرح داده شدند (۹ و ۱۰). در ادامه به نتایج چند پژوهش که با پژوهش حاضر همخوانی دارند و در داخل کشور انجام شده‌اند، پرداخته می‌شود.

در بررسی وضع موجود و تدوین شاخص‌های استعدادیابی در فوتبال ایران، بیشترین درصد پرسش‌شوندگان به ترتیب سنین ۱۰ سالگی (۴۸ درصد)، ۱۲ سالگی (۴۵ درصد) و ۸ سالگی (۳۷ درصد) را برای استعدادیابی مهم می‌دانند. همچنین براساس اطلاعات به‌دست آمده، کمترین روشی که برای استعدادیابی مورد استفاده قرار می‌گیرد، استفاده از آزمون‌های میدانی و آزمایشگاهی برای شناسایی استعدادهاست. در خاتمه پژوهشگران اشاره دارد که تحلیل یافته‌ها نشان می‌دهد روند استعدادیابی در کشور، فاصله زیادی با آنچه در منابع علمی آمده، دارد (۱۱). در پژوهشی که به بررسی علل ناکامی‌های تیم‌های ملی فوتبال جوانان در مسابقات

قهرمانی آسیا طی بیست سال (۱۹۷۸ - ۱۹۹۸) پرداخته است، پژوهشگر کسب موفقیت‌های پیاپی فوتبال جوانان ایران در دهه پنجاه را در ۸ علت می‌داند که اولین عامل ذکر شده عبارت است از آماده بودن بسترهای پرورنده و عوامل سازنده که بستر محله به عنوان بستری خودجوش، آموزشگاه به عنوان بستری کم هزینه و نه اساساً دولتی و باشگاه به عنوان بستری سازمان یافته، در مجموع نقش ویژه‌ای در شناخته شدن و پروراندن خیل استعدادها داشته‌اند. در ادامه تحقیق در بخش چشم‌انداز و راهکارها که برداشت از نتایج پرسشنامه‌ها، مصاحبه‌ها و تماشای فیلم مسابقات است، در چند اولویت اول به مدارس فوتبال اشاره کرده و در مورد جایگاه آنان می‌نویسد: مدارس فوتبال به عنوان سازمان‌های وابسته به باشگاه‌های فوتبال، باید کار خود را در زمینه فوتبال جوانان آغاز کنند و به تربیت نسل جدید (خردسالان، نوجوانان و جوانان) بپردازند و فدراسیون فوتبال و هیأت‌های استان‌ها در این زمینه نقش نظارتی داشته باشند. تعیین جایگاه مسئولیت مدارس فوتبال در چارت فدراسیون اجتناب‌ناپذیر بوده و حتی المقدور اجازه تأسیس مدارس با ضوابط تدوینی توسط فدراسیون فوتبال باشد (۸).

در این پژوهش، تفاوت معناداری بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون مهارت چرخیدن با توپ نوجوانان ۱۲ ساله مشاهده شد، در صورتی که این تفاوت برای سنین ۱۰ و ۱۱ سال معنادار نبود. این موضوع احتمالاً به تجربیات و شناخت بیشتر حرکتی نوجوانان این سن در خلال جلسات آموزش مدارس فوتبال اشاره دارد و همچنین اهمیتی را که مربیان برای این مهارت در ۱۲ سالگی در مقایسه با سنین ۱۰ و ۱۱ سالگی قائل بوده‌اند، متذکر می‌گردد.

بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون سه رده سنی در مهارت دویدن با توپ تفاوت معناداری مشاهده نشد که نشان از عدم تأکید و تمرکز بر روی این مهارت پایه در سه رده سنی دارد. به نظر می‌رسد این مسئله به دلیل نداشتن برنامه‌ای از پیش تعیین شده برای بهبود این مهارت و آموزش بدون برنامه و تجربی این مهارت باشد، چرا که به محض آشنا بودن فوتبال آموزان در هر سنی براساس تجربیاتی که کسب می‌کنند، به شکلی پا به توپ حرکت کرده و می‌دوند و کادر آموزشی نیز دقت لازم را در این زمینه ندارد. بر این اساس از دید مهارتی و الگوی حرکتی به این مهارت نگرسته نشده و به تبع آن آموزش‌های لازم را نیز نداشته‌اند، بنابراین تفاوتی قابل توجه در زمینه این توانایی در آنان مشاهده نشده است. در مقابل، سرعت دویدن پیش‌آزمون و

پس آزمون هر سه گروه سنی تفاوت معناداری نشان می‌دهد. با توجه به اینکه این مهارت از توپ استفاده نشده و آزمودنی‌ها در یک مسیر زیگزاک دو طرفی حرکت داشته‌اند، علل تفاوت را می‌توان در راحت‌تر بودن و سادگی آزمون و از طرف دیگر توجه به سرعت در دویدن و چابکی به‌طور خاص دانست که در آموزش اکثر مهارت‌ها در مدارس فوتبال مورد تأکید بوده است، همچنین در ارزیابی توانایی‌های فوتبال‌آموزان و شیوه آموزش مربیان به‌عنوان نقطه قوت برشمرده می‌شود که در نهایت موجب ایجاد تفاوت معنادار شده است. این نتیجه در راستای پژوهش رایلی و دیگران است (۶).

در مورد مهارت در بیل توپ، تفاوت معناداری بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون در هر سه رده سنی مشاهده شد که نشان از تأکید مدارس فوتبال در هر سه رده سنی بر بهبود این توانایی دارد. با توجه به جداول ۱ الی ۳ و مقایسه پیش‌آزمون و پس‌آزمون‌ها، مشاهده می‌شود با افزایش سن، رکورد آزمودنی‌ها کاهش یافته و سطح مهارت آنها ارتقا پیدا کرده است. همچنین پس از گذشت جلسات آموزشی، در مجموع تغییرات چشمگیری در رکوردهای پس‌آزمون فوتبال‌آموزان ۱۲ ساله در مقایسه با ۱۰ و ۱۱ ساله‌ها مشاهده می‌شود. در مجموع می‌توان گفت آموزش مدارس فوتبال بیشترین بازدهی را برای گروه سنی ۱۲ سال داشته و منطبق با نیازهای این رده سنی بوده است و در صورت وجود مربیان خاص در این رده سنی، به نسبت مربیان رده سنی پایین‌تر موفق‌تر بوده‌اند. در نهایت پژوهش حاضر فعالیت مدارس فوتبال شهر اصفهان را موفق و قابل قبول ارزیابی می‌کند و فعالیت آنها را موجب بهبود توانایی‌های مهارتی فوتبال‌آموزان عضو این مدارس می‌داند، هر چند که بین مدارس فوتبال تفاوت‌هایی وجود دارد.

منابع و مآخذ

- ۱- آکبلوم، بیون "فوتبال". گروه مترجمان. تهران: انتشارات کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران، چاپ اول، تابستان ۱۳۷۴.
- ۲- آلاگیك، ریچارد. "تکنیک‌ها و تاکتیک‌های پیروزی در فوتبال". جلد (۱): ترجمه وازگن میناسیان؛ تهران: انتشارات مبتکران، چاپ اول، زمستان ۱۳۷۶.
- ۳- SID.ir یوانکوویچ، برانکو. "تجزیه و تحلیل وضعیت فوتبال در ایران". نخستین سمینار علم و

فوتبال؛ تهران: پژوهشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، معاونت فرهنگی و ورزشی سازمان تربیت‌بدنی؛ آذرماه ۱۳۸۱.

۴- بگوویچ، ونیگو. "استعدادیابی در فوتبال کرواسی". نخستین سمینار علم و فوتبال؛ تهران: پژوهشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، معاونت فرهنگی و آموزشی سازمان تربیت‌بدنی، آذرماه ۱۳۸۱.

۵- بوام‌گارتنر، تدای و جکسون، آندرو اس. "سنجش و اندازه‌گیری در تربیت‌بدنی". جلد دوم، ترجمه حسین سپاسی و پریوش نوربخش، تهران: انتشارات سمت، چاپ اول، بهار ۱۳۷۶.

۶- رایلی، توماس و ویلیامز، مارک. "استعدادیابی در فوتبال". ترجمه احمد خداداد. نخستین سمینار علم و فوتبال؛ تهران: پژوهشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران معاونت فرهنگی آموزشی سازمان تربیت‌بدنی آذرماه ۱۳۸۱.

۷- ساکت، محمدرضا. "آیین‌نامه و دستورالعمل صدور مجوز و امتیاز تأسیس مدارس فوتبال در استان اصفهان". اصفهان: هیأت فوتبال استان اصفهان، اردیبهشت ماه ۱۳۸۱.

۸- سجادی، سیدنصرا.... "بررسی علل ناکامی‌های تیم‌های ملی فوتبال جوانان در مسابقات قهرمانی آسیا طی ۲۰ سال (۱۹۷۸ - ۱۹۹۸)". نخستین سمینار علم و فوتبال، تهران: پژوهشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، معاونت فرهنگی و آموزشی سازمان تربیت‌بدنی، آذرماه ۱۳۸۱.

۹- فدراسیون فوتبال انگلستان. "مینی فوتبال". ترجمه محمد احسانی، اصفهان: انتشارات عروج، چاپ اول، تابستان ۱۳۷۹.

۱۰- فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران. "جزوه اولین دوره کلاس تربیت مربی CRI ویژه مدارس فوتبال". اصفهان: هیأت فوتبال استان اصفهان - کمیته آموزش، خرداد ۱۳۸۰.

۱۱- قراخانلو، رضا و افضل‌پور، محمداسماعیل. "بررسی وضع موجود و تدوین شاخص‌های استعدادیابی در فوتبال". نخستین سمینار علم و فوتبال؛ تهران: پژوهشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، معاونت فرهنگی و آموزشی سازمان تربیت‌بدنی، آذرماه ۱۳۸۱.

SID.ir | آکادتاارو، کارلوس. "فوتبال علمی شیوه‌های نوین آموزش مهارت‌های فردی و گروهی".

ترجمه احمد محمد؛ طاهری، تهران: انتشارات سوگند؛ چاپ اول، تابستان ۱۳۷۷.

۱۳- کردی محمدرضا، فرج‌زاده موالو شهرام، واعظی امیرحسین. "بررسی دیدگاه کارشناسان، مربیان، داوران، نویسندگان ورزشی در خصوص مسائل و مشکلات فوتبال کشور با تاکید بر باشگاهها". نخستین سمینار علم و فوتبال، تهران پژوهشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، معاونت فرهنگی و آموزشی سازمان تربیت‌بدنی آذرماه ۱۳۸۱.

۱۴- مجتهدی، حسین. "آزمون‌های ورزشی". تهران: انتشارات چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، ۱۳۷۸.

۱۵- هاووس ورت، استیون و جفریز؛ استیفن. "راهنمای مربیان فوتبال کودکان و نوجوانان". ترجمه وازگن میناسیان، تهران: انتشارات معاونت فرهنگی و آموزشی سازمان تربیت‌بدنی، دفتر تحقیقات و آموزش، چاپ اول، ۱۳۷۷.

۱۶- هیوز، چارلز. "رمز پیروزی تکنیک‌ها و تاکتیک‌های فوتبال". ترجمه علی‌اکبر پورمسلمی، تهران: انتشارات مبتکران با همکاری معاونت فرهنگی و آموزشی سازمان تربیت‌بدنی جمهوری اسلامی ایران؛ چاپ اول بهار ۱۳۷۷.

17- Bosco, James and Gustafson, Williamf. "Measurment and Evaluation in Physical Education". Fitness and Sport; Prentice - Hall INC Publisher; 1983, P:252.

18- Strand , Bradford N and Wilson, Rolayne. "Assessing Sport Skills". Human Kinetics Publishers; 1993, P:122.